

Zjednotenie financovania regionálneho školstva

Podielové dane a pandémia

Mestá, obce a samosprávne kraje financujú svoje tzv. originálne kompetencie v rámci schváleného rozpočtu prostredníctvom zdrojov z podielových daní. Jednou z týchto kompetencií je aj financovanie základných umeleckých škôl, materských škôl, centier voľného času, školských klubov detí, školských jedální, školských internátov, jazykových škôl a ďalších školských zariadení.

Podielové dané predstavujú dane z príjmu fyzických osôb. Nazývajú sa podielové, pretože sú určitým podielom rozdeľované obciam, mestám a samosprávnym krajom. 100% dane z príjmu fyzických osôb, ktoré poukazujú zamestnávateľia daňovým úradom, je rozdelených v pomere 70 % pre mestá a obce a 30 % pre samosprávne kraje.

Podľa NV SR č. 668/2004 sa tento výnos dane rozdelí obciam tak, že z celkového objemu je 40 % podľa počtu žiakov (detí, poslucháčov) škôl a školských zariadení zisteného zberom údajov a prepočítaného príslušným koeficientom.

Podľa NV SR č. 668/2004 sa tento výnos dane rozdelí vyšším územným celkom tak, že z celkového objemu je 15 % podľa počtu obyvateľov vyššieho územného celku vo veku pätnásť až osemnásť rokov s trvalým pobytom na jeho území.

Výber podielových daní na rok 2020 podľa prognózy Ministerstva financií SR by mal byť vo výške 3 221 571 000 EUR. Z toho 70 % prideľovaných mestám a obciam je 2 255 100 000 EUR a z toho odporúčaných 40 % pre materské školy, základné umelecké školy, centrá voľného času, školské kluby detí a školské jedálne je 902 040 000 eur. Pre samosprávne kraje 30 % z podielových daní znamená sumu 966 471 000 eur. Z toho odporúčaných 15 % na oblasť školstva je cca 145 miliónov eur.

Otázka znie: stačí alebo nestačí tých 902 040 000 eur pre bežné výdavky MŠ, ZUŠ, CVC, ŠKD a ŠJ? Prax z minulých rokov ukázala, že nie. Neplatí to ale pre všetky samosprávy.

Jeden z najväčších problémov pri našich rokovaníach so zástupcami samospráv je otázka zvyšovania plátov zamestnancov v školách a školských zariadeniach, ktoré financujú v rámci spomínaných originálnych kompetencií. Samosprávy často tvrdia, že ich rozpočty na zvýšenie plátov nestačia. Preto už niekoľko rokov žiadame, aby náklady na platy zamestnancov týchto inštitúcií prevzal štát a samosprávy ich financovali len v rámci preneseného výkonu štátnej správy tak, ako je to pri základných školách alebo stredných školách. Rozpočty samospráv sú navyše v roku 2020 výrazne ohrozené finančnou krízou spôsobenou pandémiou koronavírusu. Hrozí prepád podielových daní. Prognózy prepádu sú rôzne, od 5 % až po 20 % a viac. Pri prípadnom poklese o 20 % ide o viac ako 600 miliónov eur. Pokiaľ by sa naplnili, hrozí kolaps plátov zamestnancov v originálnych kompetenciách!

O probléme sme rokovali a rokujeme s ministrom financií p. Hegerom, s ministrom školstva p. Gröhlingom a sme v súčinnosti aj s predsedom ZMOS p. Trégerom. Ministrov financií a školstva sme požiadali o finančnú pomoc pre samosprávy. Prisľúbili kladné riešenie.

Riešenie

S cieľom odstránenia problémov s financovaním spomínaných skupín zamestnancov zorganizoval OZ PŠaV na Slovensku v roku 2016 petíciu s nasledovnými požiadavkami:

1. Aby sa financovanie a riadenie všetkých škôl a špeciálnych školských zariadení vrátilo z Ministerstva vnútra SR výlučne do kompetencie Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR.

2. Aby financovanie materských škôl, základných umeleckých škôl, jazykových škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti miest, obcí a vyšších územných celkov prešlo zo súčasného režimu financovania originálnych kompetencií do režimu financovania prenesených kompetencií realizovaného prostredníctvom Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR.

Petíciu podpísalo viac ako 78 tisíc občanov a bola odovzdaná na Úrade vlády SR. V minulom období bola prerokovaná s každým ministrom školstva, predsedom parlamentného výboru pre školstvo a so zástupcami ZMOS. Nanešťastie sa nenašla vôľa predstaviteľov ZMOS a poslancov NR SR, aby tieto pravidlá zmenili. Petícia je stále živá. O našich požiadavkách vie aj nový minister školstva p. Gröhling.

Dnes je však situácia iná. Zástupcovia ZMOS, s ktorými rokujeme, sami vidia, že nedostatok financií ohrozuje funkčnosť samospráv a osvojujú si naše požiadavky, aby financovanie zamestnancov spomínaných inštitúcií prevzal štát.

Aj na základe nášho podnetu adresovaného ministerstvu financií SR a požiadavky ZMOS sa na budúci týždeň uskutoční rokovanie medzi zástupcami ministerstva financií a ZMOS k navýšeniu finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu pre záchranu tzv. originálnych kompetencií.

Ďalší dôležitý dokument, ktorý sme adresovali súčasným parlamentným politickým stranám a ministerstvu školstva je Deklarácia 2020 (<https://www.ozpsav.sk/sk/Aktuality/udalosti-oznamy/deklaracia-2020.alej>), ktorá takisto obsahuje požiadavku na zjednotenie financovania regionálneho školstva. Požiadali sme ministra školstva, aby požiadavky z Deklarácie presadil do Programového vyhlásenia vlády SR.

V súčasnosti prebieha na portáli www.peticie.com petícia pod názvom – Presun originálnych kompetencií pod Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, ktorá žiaľ nenapĺňa formálne podmienky, pretože tam nie je uvedený petičný výbor. Aj napriek tomu odporúčame našim členom petíciu podporiť.

Pavel Ondek, predseda zväzu